

УДК 165.42

Т.П. Биць

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ВЧЕНЬ АТОМІЗМУ ТА ЕНЕРГЕТИЗМУ В РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ НАУКИ

T.P. Byts

PROSPECTS OF ATOMISM AND ENERGETICISM PHILOSOPHY STUDIES IN THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE

Як спека протистоїть холоду, так само атомізм протистоїть енергетизму в науці. Прихильники першого вчення стверджують про первинність та дискретність матерії, другі ж відкидають філософію перших, наголошуючи на первинності енергії та у фокус уваги ставлять процеси. Перших ще прийнято називати матеріалістами, других – ідеалістами. Але для початку варто детальніше роз'яснити, що ж означають ці поняття.

Атомістика, або атомізм (в історії філософії) — принцип пояснення єдності і різноманітності світу вічним рухом і взаємодією атомів, вчення про дискретну будову матерії; в сучасній науці атомістика є теоретичним поясненням єдності перервності і неперервності частинок матерії, їх взаємозв'язку та взаємоперетворення [1]. В базис вчення закладається свого роду статична першооснова всього суцього. Засновником цього вчення вважають давньогрецького мислителя Левкіппа та його учня Демокріта. Атоми рухаються і утворюють найрізноманітніші з'єднання, які сприймаються людьми як різні речі, процеси, що виникають і зникають. Але це розмаїття, стверджує Демокріт, удаване: немає різних речей, процесів, є лише різні з'єднання одних і тих самих атомів.

Енергетизм – ідеалістичне вчення, близьке до емпіріокритицизму, за яким усі явища матеріального і духовного світу представляють собою результат взаємодії різних видів енергії, яка сама по собі позбавлена будь-якої матеріальності [1]. "Всі зовнішні явища можна зобразити як процеси, що відбуваються між енергіями. І саме тому, що наші свідомі процеси самі є енергетичними процесами, тому переносять цю свою властивість на всі зовнішні процеси" – сказав засновник цього вчення В. Оствальд. Згідно з цим філософським вченням, до яких би висновків не приходила людина щодо якогось питання або явища, її міркування щодо них виходять від безпосередніх даних досвіду.

Отже, маємо свого роду протистояння між статикою та динамікою, між структурою та процесом. Узагальнюючи досягнення хімічної атомістики, один із засновників марксизму Ф. Енгельс вказував, що вона становить природничо-науковий фундамент матеріалізму (атомізму), бо «...дає всій науці осереддя, а дослідженню — тривку основу» [1]. Філософія ж енергетизму намагається пояснити світ процесами обміну енергії, скидаючи з базису матерію та розриваючи зв'язок між матерією та рухом. Якби суть полягала лише в заміні поняття «матерія» на «енергія», це ще нічого. Але таке вчення намагається відкинути поняття істини, замінюючи її досвідом, що приносить в науку більше хаосу, ніж порядку, наділяючи її певним суб'єктивізмом. Тому наука нехай має міцний фундамент, а енергетизм можна спробувати застосувати в інших сферах людського життя, наприклад в бізнесі, психології, мистецтві.

Література

1. Вільна енциклопедія «Вікіпедія» [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: www.wikipedia.org (дата звернення 14.11.2018) – Назва з екрана.